

NOVÝ IMPULZ PRE VEREJNÉ SLUŽBY V EURÓPE

ZABEZPEČENIE PRÁVNEJ ISTOTY,
MIESTNEJ AUTONÓMIE A PRÁV OBČANOV

Predslov

Verejné služby vysokej kvality dostupné pre všetkých sú ústredným prvkom európskej vízie dobre spravovanej spoločnosti. Ak EÚ dokáže verejné služby správne nastaviť, ponúkne účinný príklad toho, čo môže Európa občanov znamenať v praxi.

V posledných rokoch začínajú mnohí Európania vyjadrovať pochybnosti o povahe a smerovaní európskeho projektu. Chcú vedieť, či európska vízia obsahuje aj niečo viac ako len spoločný vnútorný trh. A obávajú sa, že Európska únia môže byť hrozbou pre vnútroštátnu, regionálnu alebo miestnu autonómiu. Pri verejných službách nie sú tieto obavy celkom neodôvodnené.

EÚ nemá žiadny jasný právny rámec pre verejné služby, ale má veľmi podrobné právne predpisy a ustanovenia v Zmluve týkajúce sa vnútorného trhu. A tak vždy, keď vznikajú otázky týkajúce sa uplatňovania európskych pravidiel hospodárskej súťaže, verejného obstarávania, atď. v oblasti verejných služieb, rozhodnutia Komisie a Európskeho súdneho dvora sa riadia zásadami vnútorného trhu.

V Európe občanov by verejné služby mali zodpovedať logike verejného záujmu a nie voľného trhu. A verejné orgány – na vnútroštátnej, regionálnej či miestnej úrovni – musia mať voľnosť organizovať verejné služby pre svojich občanov svojim vlastným spôsobom. To je však možné dosiahnuť, a právna istota pre verejné orgány, verejných a súkromných poskytovateľov služieb a občanov sa dá vytvoriť, len ak bude vzťah medzi poskytovaním verejnej služby a pravidlami vnútorného trhu jasne definovaný právnym rámcom na európskej úrovni.

Skupina PSE preto predkladá tento návrh európskej rámcovej smernice o službách všeobecného hospodárskeho záujmu. Využijeme tento návrh na zahájenie verejnej diskusie s poskytovateľmi služieb, verejnými orgánmi, občianskymi skupinami a všetkými, ktorí zdieľajú našu víziu Európy, ktorá je viac než len trhom, Európy, v ktorej sa dobré verejné služby podieľajú na vytváraní dobrej spoločnosti a Európy, v ktorej prekvitá rôznorodosť a miestna autonómia. Dúfame, že vybudujeme koalíciu európskych hlasov, ktorým budú Komisia a Rada nútené načúvať. Ak zdieľate našu víziu, podporte prosím túto kampaň. Prvý krok môžete vykonať tak, že sa s nami spojíte prostredníctvom našej e-mailovej adresy PSE.publicservices@europarl.europa.eu.

Martin Schulz

Predseda Skupiny PSE
Európsky parlament

Harlem Désir

Podpredseda Skupiny PSE
Európsky parlament

Skupina PSE by chcela poďakovať nasledujúcim expertom, organizáciám a poslancom Socialistickej skupiny v Európskom parlamente za ich cenné príspevky a spoluprácu pri príprave tohto dokumentu:

- profesor Stéphane Rodrigues, profesor University Paris I a právnik spoločnosti Lallemand & Legros
- Jean-François Auby, právny poradca pre miestne verejné služby (Francúzsko)
- Per Klok, hlavný medzinárodný poradca Dánskej konfederácie odborových zväzov (Dánsko)
- Jens Lattmann, právny poradca Nemeckého združenia miestnych samospráv (Nemecko)
- profesor Giuseppe Pericu, právnik, primátor Janova (Taliansko)

- Európska komisia
- Európsky hospodársky a sociálny výbor
- Výbor regiónov
- Európska federácia združení verejných služieb (EPSU)
- Európske stredisko podnikov s verejnou účasťou a podnikov všeobecného hospodárskeho záujmu (CEEP)
- Rada európskych samospráv a regiónov (CEMR)
- Európsky styčný výbor pre služby všeobecného záujmu (CELSIG)
- Medzinárodné stredisko výskumu a informácií o verejnom, sociálnom a družstevnom hospodárstve (CIRIEC)

- Ieke van den Burg, europoslankyňa
- Harlem Désir, europoslanec
- Proinsias De Rossa, europoslanec
- Mia De Vits, europoslankyňa
- Evelyne Gebhardt, europoslankyňa
- Robert Goebbels, europoslanec
- Edit Herczog, europoslankyňa
- Stephen Hughes, europoslanec
- Bernhard Rapkay, europoslanec
- Poul Nyrup Rasmussen, europoslanec
- Gilles Savary, europoslanec
- Hannes Swoboda, europoslanec
- Bernadette Vergnaud, europoslankyňa
- Barbara Weiler, europoslankyňa

Úvod

Európski socialisti žiadajú európsky právny rámec pre verejné služby

Prístup k verejným službám vysokej kvality je kľúčovou politickou otázkou. Dobré školy a nemocnice, čistá voda, bezpečná a spoľahlivá doprava a energia sa napríklad vyskytujú vo väčšine definícií dobrej kvality života. Skupina PSE v Európskom parlamente teraz požaduje kroky na zabezpečenie a posilnenie verejných služieb v celej Európskej únii.

Význam verejných služieb

Verejné služby nie sú len základným prvkom kvality života jednotlivých občanov. Zohrávajú tiež kľúčovú úlohu vo vedúcej Lisabonskej stratégii EÚ, ktorej cieľom je stavať na silných hodnotách európskeho sociálneho a hospodárskeho modelu a vytvoriť najdynamickejšie, najsúdržnnejšie a najudržateľnejšie hospodárstvo sveta. Dobré verejné služby môžu pomôcť prekonať hospodársku stagnáciu, sociálne vylúčenie a izoláciu, posilniť spoločenskú a územnú súdržnosť a zlepšiť fungovanie európskeho vnútorného trhu a jeho vonkajšiu konkurencieschopnosť.

Otvorené a transparentné verejné služby vysokej kvality dostupné pre všetkých rovnako sú preto základnými prvkami v európskom spoločenskom modeli. Trhové sily nemôžu samy zabezpečiť verejné služby, ktoré potrebujeme. Verejné orgány na každej úrovni sa preto významne podieľajú na poskytovaní, regulovaní, organizovaní, či v rôznej miere aj na financovaní a podporovaní týchto služieb. Nie je úlohou EÚ zasahovať do poskytovania týchto služieb. Musíme skôr trvať na tom, že EÚ by mala vytvoriť právny rámec, ktorý umožní verejným orgánom na každej úrovni vykonávať ich prácu v oblasti zabezpečenia verejného záujmu pri poskytovaní týchto služieb. EÚ má tiež kľúčovú úlohu pri zabezpečení primeraných štandardov v celej Európskej únii, aby sa dobré verejné služby stali hmatateľným vyjadrením európskeho občianstva.

Rôzne tradície v jednotlivých štátoch

Dobré verejné služby sa v Európe považujú za základný prvok civilizovanej spoločnosti. Tradície v jednotlivých štátoch vzhľadom nato čo sa poskytuje, ako a kým, sa však výrazne líšia, vznikajú preto nedorozumenia a zmätok v súvislosti s tým, čo sa vlastne považuje za verejné služby a nechota aspoň sa pokúsiť o vypracovanie spoločných európskych kritérií a usmernení.

Vnútroštátne, regionálne a miestne orgány dbajú na svoju autonómiu, ktorá im umožňuje definovať svoje politiky pre svojich občanov svojim vlastným spôsobom. V praxi sa však často stretávajú so zasahovaním Európskej komisie alebo Európskeho súdneho dvora, pretože tieto inštitúcie posudzujú ich činnosť z pohľadu pravidiel EÚ pre vnútorný trh. Napríklad sa domnievajú, že krížové dotácie sú v rozpore s pravidlami štátnej pomoci, ukladajú zťažujúce povinnosti v súvislosti s verejným obstarávaním, či považujú niektoré povinnosti v oblasti verejných služieb za prekážky európskeho spoločného trhu. Táto skúsenosť ukazuje, že nemáme ani účinné záruky miestnej autonómie, ani právnu istotu, ktorú potrebujú poskytovatelia verejných služieb, verejné orgány, súkromné podniky a užívatelia služieb. Toto sú ústredné problémy, ktorými sa európska rámcová smernica musí zaoberať.

Čo sú verejné služby? Súboj s právom a žargónom

Rôzni ľudia si pod pojmom „verejné služby“ predstavujú rôzne veci. Niektorí za verejné služby považujú služby poskytované či financované verejným sektorom. Pre iných je kľúčovým kritériom, či sú tieto služby poskytované „vo verejnom záujme“ a v tejto komplikovanej diskusii bolo ponúknutých mnoho ďalších definícií.

V návrhu skupiny PSE týkajúcom sa právneho rámca hovoríme o „**službách všeobecného záujmu**“ (v skratke SVZ), pretože sa zaoberáme službami, pri ktorých existuje širší verejný záujem o ich dostupnosť, kvalitu a prístupnosť bez ohľadu na to, či sú poskytované súkromnými vlastníkmi. V súlade s článkom 16 Zmluvy o EÚ hovoríme tiež o „**službách všeobecného hospodárskeho záujmu**“ (SVHZ), čo sú služby, ktoré budú veľmi pravdepodobne ovplyvňované európskymi pravidlami pre vnútorný trh.

Myšlienkou v pozadí článku 16 je odlišiť tie služby, ktoré by mohli výrazne ovplyvniť fungovanie spoločného trhu, pretože majú ekonomickú povahu, od služieb, ktoré takúto povahu nemajú. Služby nehospodárskeho charakteru, ku ktorým patrí napríklad polícia a vykonávanie spravodlivosti, sú vnímané ako záležitosti, ktoré v plnom rozsahu spadajú pod národné vlády a na nižších úrovniach pod samosprávy a v súvislosti s ktorými EÚ nemá žiadnu pôsobnosť. Súčasné právo EÚ žiaľ neposkytuje žiadne jasné usmernenie pre rozlišovanie medzi službami všeobecného hospodárskeho záujmu, službami všeobecného záujmu a ostatnými službami, čo znamená, že v jednotlivých prípadoch nie je jasné, či a v akom rozsahu sa na ne vzťahujú predpisy EÚ pre spoločný trh.

Zámerom rámcovej smernice EÚ musí byť vyjasnenie situácie s cieľom **zabezpečiť miestnu autonómiu a zásadu subsidiarity** definovaním vzťahu medzi pravidlami spoločného trhu a sledovaním cieľov verejného záujmu pri poskytovaní tých služieb všeobecného záujmu, ktoré majú významný hospodársky rozmer a mohli by ovplyvniť fungovanie spoločného trhu. Použijúc formuláciu zo Zmluvy nazveme tieto služby službami všeobecného hospodárskeho záujmu.

Zmätok a neistota v súčasných právnych predpisoch

Hoci navrhovaná Ústavná zmluva by po svojej ratifikácii poskytovala ústavné záruky pre služby všeobecného záujmu, podrobné právne predpisy, nahromadené počas mnohých rokov, spôsobujú veľkú neistotu v praktickej oblasti, pretože Zmluva ustanovuje len najvšeobecnejšie

zásady upravujúce verejné služby¹, kým pre výklad a presadzovanie ustanovení týkajúcich sa spoločného trhu existuje podrobný súbor právnych predpisov EÚ.

Nie je jasné, v akom rozsahu sa na služby všeobecného záujmu či všeobecného hospodárskeho záujmu vzťahuje napríklad právo hospodárskej súťaže, právne predpisy pre spoločný trh, či pravidlá upravujúce poskytovanie dotácií alebo proces verejného obstarávania. Právo sa vyvíja prostredníctvom často nepredvídateľných zmien názorov Komisie alebo Európskeho súdneho dvora. A liberalizácia rôznych odvetví verejných služieb, napríklad telekomunikácií, pôšt, energetiky a železníc, sa v priebehu rokov uskutočňovala vždy na základe iných pravidiel a tým prispievala k zvyšovaniu právnej zložitosti a neistoty.

Niekoľko súdnych rozhodnutí otvorilo otázku organizačných a finančných metód vybraných mestskými úradmi. To bolo jednoznačne v prípade autobusovej dopravy v nemeckom okrese (rozsudok „Altmark“), energetických služieb alebo dokonca mestských teplární v niektorých talianskych obciach (rozsudky „Conane“ a „Teckal“). Komisia, z jej strany, iniciovala súdne konania proti niekoľkým členským štátom, aby napadla riadenie ich štátnych správ alebo mestských a obecných úradov týkajúcich sa miestnych služieb ako napríklad múzeí (Nemecko), sanitných služieb (Toskánsko) alebo čističiek vôd (Hamburg).

V dôsledku právnych medzier zanechaných tvorcami európskej legislatívy, súdny dvor pomocou svojich právnych ustanovení určuje finančné predpisy, predpisy riadenia a delegovania právomocí, predpisy týkajúce sa koncesií, verejno-súkromného partnerstva, organizácie zmiešaných hospodárskych spoločností, miestnych verejných služieb, ktoré sú v rozpore s voľbou miestnych orgánov zvolených v súlade s mandátom, ktorý dostali od občanov.

Bez jasného právneho rámca závisí financovanie a riadenie verejných služieb v Európe na nepredvídateľnom vývoji judikatúry a súdneho výkladu. Nedávno uverejnená Zelená a Biela kniha Komisie o verejnoprospešných službách a oznámenie Komisie o verejnoprospešných sociálnych službách² boli sklamaním pre tých, ktorí dúfali v nový, pevnejší právny základ pre verejné služby. Dokumenty Komisie nehovoria nič o možnom obsahu európskeho právneho rámca pre verejné služby.

¹ Všeobecne EÚ a členské štáty musia zabezpečiť podmienky, v ktorých prevádzkovatelia takzvaných „služieb všeobecného hospodárskeho záujmu“ (pozri nasledujúcu časť) môžu naplňať ciele verejných služieb, ktoré im boli určené.

² KOM (2003) 270, KOM (2004) 374, KOM (2006) 177.

Naša výzva k potrebným krokom: pevný právny základ pre verejné služby v Európe

Na zabezpečenie služieb všeobecného záujmu a ukončenie právnej neistoty potrebuje Európa bez meškania a súbežne s návrhom širšej smernice o službách, ktorý sa v súčasnosti pripravuje, všeobecný právny rámec EÚ pre verejné služby dopĺňajúci súčasné sektorové a vnútroštátne ustanovenia a zavedený na základe spoločného rozhodovacieho postupu s Európskym parlamentom.

Nový právny rámec musí:

- vyjasniť rozdelenie povinností medzi EÚ a členskými štátmi
- zaviesť kritériá pre jasné rozlišovanie medzi službami všeobecného „hospodárskeho“ a „nehospodárskeho“ záujmu, na ktoré sa vzťahujú rôzne právne ustanovenia
- zachovať nezávislosť miestnych orgánov pri zriaďovaní a riadení verejných služieb, za ktoré nesú zodpovednosť
- zaručiť právo občanov na miestnu účasť a tým zabezpečiť okamžité a priame preskúmanie ich potrieb, sťažností a problémov a chrániť spotrebiteľské a občianske práva
- rešpektovať potrebu osobitných sektorových právnych predpisov pre niektoré služby a ustanoviť jasný vzťah s takýmito právnymi predpismi a so smernicou o službách, o ktorej v súčasnosti rokuje Parlament
- zaručiť rešpektovanie zásad transparentnosti, otvorenosti, solidarity, vysokej kvality služieb, univerzality, rovnakej dostupnosti, partnerstva s občianskou spoločnosťou, účasti pracovnej sily a úlohy „tretieho“ sektora
- vyjasniť zásady upravujúce financovanie verejných služieb.

Vlastná definícia, formulácia, organizácia a financovanie služieb všeobecného hospodárskeho i nehospodárskeho záujmu musí zostať úlohou pre členské štáty a ich regionálne a miestne orgány. Vzhľadom na plnenie kľúčových noriem a kritérií stanovených vyššie, Skupina PSE predpokladá najširšiu škálu riešení pre poskytovanie služieb na miestnej úrovni, zodpovedajúcich miestnym potrebám.

Východisko z mŕtveho bodu – návrh rámcovej smernice

Napriek opakovaným výzvam Európskeho parlamentu a Európskej rady, ktorá sa konala v Barcelone v roku 2002, Komisia nepredložila legislatívne návrhy pre služby všeobecného záujmu a všeobecného hospodárskeho záujmu. Opakovane sa tomu vyhýbali tvrdením, že táto otázka je prosto príliš komplikovaná, že smernica nedokáže riešiť tieto mnohoraké problémy, vzhľadom na výrazne odlišné národné tradície v tejto oblasti. Pravdou však je, že súčasná Komisia je v područí úzkeho neoliberalného programu: ich problém so službami všeobecného záujmu spočíva v tom, že nemajú žiadny záujem o právne predpisy, ktoré stanovujú hranice výkyvom trhu. Verejné služby nie sú jej prioritou.

Je čas odhaliť zavádzajúce vyhlásenia Komisie. Ako odpoveď na ich tvrdenie, že „sa to nedá“, to skupina PSE urobila. Minulý september skupina PSE ustanovila skupinu nezávislých právnych expertov³, aby vypracovali návrh európskej rámcovej smernice o verejných službách. Pozvali sme tiež mnoho rôznych organizácií zastupujúcich poskytovateľov služieb, verejné orgány a užívateľov služieb, aby prispeli k práci skupiny⁴. Expertná skupina zasadala trikrát, spolu so zúčastnenými organizáciami, a vo februári 2006 predložila návrh rámcovej smernice na diskusiu na verejnom seminári usporiadanom skupinou PSE.

Skupina potom s pomocou externých právnych posudkov dopracovala návrh rámcovej smernice, ktorý teraz predkladáme v tomto dokumente.

Zámerom nášho návrhu je zohľadniť záujmy všetkých: verejných orgánov, poskytovateľov verejných služieb, súkromných podnikov aj občanov. Návrh je neutrálny, či sa už jedná o veľké alebo malé verejne sektory, o jednotlivé sektory, o súkromné a interné poskytovanie služieb alebo o odlišné voľby druhu a kvality ponúkaných služieb na celoštátnej alebo miestnej úrovni. Poskytuje jednoducho súbor „pravidiel hry“, v rámci ktorých vnútroštátne, regionálne a miestne orgány pôsobia bez nenáležitého zasahovania Bruselu. Poskytuje tiež záruky proti zneužitiu týchto vnútroštátnych a miestnych právomocí na protekcionistické účely.

³ Členmi skupiny boli profesor Stéphane Rodrigues, profesor University Paris I a právnik spoločnosti Lallemand&Legros; Jean-François Auby, právny poradca pre miestne verejné služby (Francúzsko); Jens Lattmann, právny poradca Nemeckého združenia miestnych samospráv (Nemecko); Per Klok, hlavný medzinárodný poradca Dánskej konfederácie odborových zväzov (Dánsko); profesor Giuseppe Pericu, právnik, primátor Janova (Taliansko).

⁴ Európska komisia, Európsky hospodársky a sociálny výbor, Výbor regiónov, Európska federácia združení verejných služieb (EPSU), Európsky styčný výbor pre služby všeobecného záujmu (CELSIG), Rada európskych samospráv a regiónov (CEMR), Medzinárodné stredisko výskumu a informácií o verejnom, sociálnom a družstevnom hospodárstve (CIRIEC), Európske stredisko podnikov s verejnou účasťou a podnikov všeobecného hospodárskeho záujmu (CEEP).

Parlamenty – verejné orgány – poskytovatelia služieb – občania: vybudujme pevnú koalíciu v záujme zmeny

Skupina PSE bude v kampani za jasný európsky právny rámec pre verejné služby pokračovať dvoma smermi:

- Poslanec skupiny PSE v Európskom parlamente, Bernhard RAPKAY, bol spravodajcom parlamentnej správy o verejných službách, ktorú Parlament prijal v septembri 2006; Rapkayova správa poskytne príležitosť na budovanie podpory v rámci Parlamentu;
- súbežne s Rapkayovou správou skupina využije priložený navrhovaný text legislatívneho návrhu ako základ pre ďalšie zvyšovanie tlaku na Komisiu a Radu a mobilizáciu širšej podpornej koalície zúčastnených strán.

Komisia prisľúbila svoju odpoveď na Rapkayovu správu do konca roka 2006, čo nám dáva len zopár krátkych mesiacov na vedenie silnej kampane s cieľom zabezpečiť, aby ich odpoveďou bolo predloženie uspokojivého legislatívneho návrhu.

Ciele, ktoré sme uviedli vyššie – právna istota, miestna autonómia, posilnené práva občanov a užívateľov verejných služieb – zdieľajú po celej Európe tí, ktorí majú záujem na dobrých verejných službách. Na našich stretnutiach a diskusiách za posledný rok intenzívnej činnosti sa opakovane stretávame s dôkazmi naliehavej potreby opatrení na vyjasnenie právnych predpisov. Uverejnenie tohto návrhu smernice je prvým významným krokom v budovaní trvalej kampane za zmenu, spájajúcej užívateľov, poskytovateľov, verejné orgány a volených zástupcov na všetkých úrovniach.

Skupina PSE vyzýva Európsku radu a Komisiu, aby konečne vykonali to, o čo ich Európsky parlament a Európska rada žiadajú a formálne predložili legislatívny návrh Parlamentu a Rade. Našou ďalšou úlohou je preukázať šírku podpory, ktorá existuje pre takýto krok. Požiadame Radu, aby dokázala svoju pripravenosť dosiahnuť dohodu o účinnom európskom právnom rámci pre verejné služby.

Skupina PSE posielala kópie tohto dokumentu organizáciám, s ktorými sme doposiaľ pracovali a tiež všetkým ďalším významným zúčastneným stranám, ostatným politickým skupinám v Európskom parlamente a národným vládam a parlamentom v členských štátoch. Skupina PSE vníma navrhovaný text legislatívneho návrhu ako základ pre širšiu diskusiu. Privítame všetky pripomienky a príspevky. Po niekoľko nasledujúcich mesiacov budeme iniciovať priame dvojstranné kontakty s poslancami národných parlamentov a záujmovými organizáciami,

vrátane usporiadania okrúhleho stola na jeseň 2006 pre všetkých tých, ktorí majú záujem na vytvorení impulzu pre európsky právny rámec pre verejné služby. Sme pripravení vypočuť si pripomienky zo všetkých strán, v prípade potreby spolupracovať s ostatnými na vypracovaní revidovaného spoločného textu na širokom základe a dohodnúť sa na možných spôsoboch spolupráce pri zvyšovaní tlaku na Európsku komisiu, aby konečne predstúpila s legislatívnymi návrhmi a na Radu ministrov, aby spolupracovala s Parlamentom na právnom rámci so zámerom splniť naše spoločné ciele.

Všetci sme už čakali dosť dlho. Je čas, aby sa vyjadrila Komisia a Rada.

Skupina PSE v Európskom parlamente

Brusel, november 2006

Návrh rámcovej smernice o službách všeobecného hospodárskeho záujmu

Preambula

**Európsky parlament a Rada
ministrov**

**so zreteľom na Zmluvu
o založení Európskeho
spoločenstva, a najmä na jej
články 16, 86, 95 a 295,**

so zreteľom na návrh Komisie,

so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru regiónov,

konajúc v súlade s postupom ustanoveným v článku 251 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva,

keďže:

(1)¹ V rámci Lisabonskej stratégie určenej najmä na konsolidáciu vnútorného trhu so službami je nutné venovať osobitnú pozornosť samostatnej kategórii služieb, a to službám všeobecného záujmu, to znamená službám, ktoré sú pod kontrolou príslušného verejného orgánu v rámci systému záväzkov verejných služieb alebo univerzálnych služieb.

(2) Treba rozlišovať medzi službami všeobecného záujmu, čo sú na jednej strane služby obchodnej povahy financované najmä užívateľmi, ktoré Zmluva o ES definuje ako služby všeobecného hospodárskeho záujmu (SVHZ) a na druhej strane služby, ktoré nemajú obchodnú povahu a sú financované najmä z verejných zdrojov alebo sociálnych fondov, a ktoré možno považovať za služby nehospodárskeho všeobecného záujmu (SNHVZ), napríklad služby všeobecného záujmu vykonávajúce výlučne sociálne funkcie alebo právomoci verejných orgánov.

(3) Článok 16 Zmluvy tak uznáva miesto, ktoré prináleží službám všeobecného hospodárskeho záujmu v spoločných hodnotách Únie a tiež ich úlohu pri podpore sociálnej a územnej súdržnosti Únie. Tieto služby prispievajú k zásadným cieľom úlohy Spoločenstva, ktoré sú uvedené v článku 2 Zmluvy: harmonický, vyrovnaný a trvalo udržateľný rozvoj hospodárskych činností, vysoká úroveň zamestnanosti a sociálnej ochrany, vysoká úroveň konkurencieschopnosti a zblížovania hospodárskej výkonnosti, vysoká úroveň ochrany a zlepšovania kvality životného prostredia, zvyšovanie životnej úrovne a kvality života, hospodárska a sociálna súdržnosť a solidarita medzi členskými štátmi.

¹ Základným cieľom odôvodnení (1) až (9) je vymedziť obsah návrhu smernice prostredníctvom zdôvodnenia jej uplatňovania odkazom na politický mandát uvedený v článku 16 Zmluvy o ES, ktorý je adresovaný členským štátom a inštitúciám Spoločenstva s cieľom zabezpečiť účinné fungovanie služieb všeobecného hospodárskeho záujmu na vnútornom trhu. V odôvodneniach (1) a (2) sa okrem toho uvádzajú definície SVHZ a SNHVZ.

(4) Článok 16 tiež jasne ustanovuje spoločnú zodpovednosť Európskeho spoločenstva a členských štátov v rámci ich právomocí dbať o to, aby služby všeobecného hospodárskeho záujmu fungovali na základe zásad a podmienok, ktoré umožňujú splnenie ich poslania.

(5) Vyhlásenie č. 13 pripojené k Amsterdamskej zmluve ustanovuje, že článok 16 Zmluvy sa musí vykonávať „*pri plnom rešpektovaní judikatúry Súdneho dvora, medzi iným aj pokiaľ ide o zásady rovnakého zaobchádzania, kvality a kontinuity týchto služieb*”.

(6) Preto s cieľom určiť a doplniť túto judikatúru a tým splniť požiadavky článku 16 Zmluvy a vzhľadom na zabezpečenie právnej istoty pre podniky poverené vykonávaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu a pre občanov, ktorí z nich majú prospech, je potrebné zjednotiť a vyjasniť v tejto smernici všeobecné zásady a spoločné podmienky fungovania týchto služieb.

(7) Toto zjednotenie a vyjasnenie je o to dôležitejšie, že pomôže upevniť právo každého jednotlivca na prístup k službám všeobecného hospodárskeho záujmu, tak ako to ustanovuje článok 36 Charty základných práv Európskej únie, najmä v súlade so zásadou solidarity a všeobecnejšie so stálym želaním rešpektovania všetkých práv a slobôd zahrnutých v Charte.

(8) Rastúci počet textov vo vzťahu k jednotlivým sektorom súvisiaci s otvorením vnútorného trhu so službami všeobecného hospodárskeho záujmu odhaľuje určitý zmatok, či dokonca zásadné rozpory, ktoré sú zdrojom sporov a súdnych konaní. Túto situáciu je potrebné napraviť zavedením horizontálneho právneho rámca na spresnenie a ustálenie spoločných pojmov a zásad s cieľom zlepšiť prostredie sektoriálnych právnych predpisov súvisiacimi so službami všeobecného hospodárskeho záujmu a poskytnúť vyššiu právnu istotu v prospech vnútroštátnych, regionálnych a miestnych verejných orgánov, ako aj v prospech občanov využívajúcich tieto služby a podnikov poverených ich riadením či poskytovaním.

(9) Zámerom tejto smernice je doplniť uplatňovanie pravidiel vnútorného trhu a pravidiel hospodárskej súťaže na služby všeobecného hospodárskeho záujmu prostredníctvom spoločných pravidiel, ktoré zaručia ochranu všeobecného záujmu a spokojnosť užívateľov a spotrebiteľov týchto služieb. Táto smernica bude preto rešpektovať ducha aj znenie právnych predpisov plným uplatňovaním článku 86 ods. 2 Zmluvy, ktorý stanovuje, že podniky poverené poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu podliehajú pravidlám uvedeným v zmluve, najmä pravidlám hospodárskej súťaže, za predpokladu, že uplatňovanie týchto

pravidiel „*nezneumožňuje de iure alebo de facto plniť určité úlohy, ktoré im boli zverené*“. V tejto súvislosti je dôležité mať na zreteli, že cieľom tohto ustanovenia, ako zdôraznil Súdny dvor, je „*zosúladiť záujem členských štátov o využívanie určitých podnikov, najmä vo verejnom sektore, ako nástroja hospodárskej alebo fiškálnej politiky, so záujmom Spoločenstva o zabezpečenie dodržiavania pravidiel hospodárskej súťaže a zachovanie jednoty spoločného trhu*“, a že podmienky jeho uplatňovania majú umožniť podnikom povereným poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu plniť úlohy, ktoré im boli zverené bez znemožnenia, de iure alebo de facto, vyplývajúceho z pravidiel Zmluvy a bez vplyvu na rozvoj obchodu v takom rozsahu, aby to bolo v rozpore so záujmami Spoločenstva.

(10)² Táto smernica sa vzťahuje na všetky verejné orgány alebo subjekty poverené verejným orgánom, pričom zámerom verejného orgánu je určiť záväzky verejných služieb pri vykonávaní osobitných úloh, ktoré budú pravdepodobne pridelené podnikom poskytujúcim služby všeobecného hospodárskeho záujmu v zmysle článkov 16 a 86 ods. 2 Zmluvy.

(11) Táto smernica sa nemá uplatňovať na služby všeobecného záujmu, ktoré nemajú hospodársku povahu a ktoré nie sú otvorené konkurencii; smernica sa uplatňuje len na podniky poverené poskytovaním služieb hospodárskeho všeobecného záujmu.

(12)³ Táto smernica sa uplatňuje bez toho, aby boli dotknuté právne predpisy Spoločenstva vzťahujúce sa osobitne na jednotlivé sektory, ktoré už stanovujú pravidlá uplatňované na služby všeobecného hospodárskeho záujmu s cieľom zohľadniť osobitné vlastnosti príslušných sektorov. Táto smernica však vyžaduje predchádzajúcu analýzu dosahu jej ustanovení na fungovanie služieb všeobecného hospodárskeho záujmu v súvislosti s každým návrhom Komisie na zmenu a doplnenie niektorého z týchto sektorových nástrojov alebo zavedenie nového nástroja v oblasti služieb všeobecného hospodárskeho záujmu.

(13)⁴ Táto smernica sa v súlade s rozdelením právomocí medzi členskými štátmi a Európskym spoločenstvom a zásadami subsidiarity a proporcionality stanovenými v článku 5 Zmluvy žiadnym spôsobom nedotýka úpravy služieb všeobecného hospodárskeho záujmu. V tejto

² Odôvodnenia (10) a (11) sa týkajú rozsahu pôsobnosti smernice popísaného v článku 2 tohto textu a s odkazom na definície v článku 3 tohto textu.

³ Odôvodnenie (12) sa týka spojení medzi touto smernicou a ďalšími existujúcimi ustanoveniami v sekundárnom práve Spoločenstva, ako sa vysvetľuje v článku 5 tohto textu.

⁴ Odôvodnenia (13) až (15) sa jednotlivo zaoberajú poľom pôsobnosti členských štátov a Európskeho spoločenstva vzhľadom na definovanie, prevod, riadenie a financovanie služieb všeobecného hospodárskeho záujmu, ako sa vysvetľuje v článku 4 tohto textu.

súvislosti, ako zdôraznil Súdny dvor, „majú členské štáty rozsiahlu možnosť definovať, čo považujú za služby všeobecného hospodárskeho záujmu“. Tieto definície môže právo Spoločenstva spochybniť len v prípadoch očividnej chyby. Toto právo voľnosti sa musí uplatňovať na definovanie služieb všeobecného hospodárskeho záujmu členskými štátmi aj na spôsob pridelovania týchto služieb. V tejto súvislosti je dôležité pripomenúť judikatúru Spoločenstva, ktorá stanovuje, že „*ani zo znenia článku 86 ods. 2 Zmluvy o ES, ani z európskej judikatúry týkajúcej sa tohto ustanovenia nevyplýva, že úloha všeobecného záujmu môže byť prevádzkovateľovi zverená len na základe verejnej súťaže*“.

(14) Táto smernica sa uplatňuje v súlade s článkom 295 Zmluvy bez toho, aby bola dotknutá verejná alebo súkromná povaha poskytovania služieb všeobecného hospodárskeho záujmu a nevyzýva členské štáty, aby tieto služby liberalizovali. Zámerom tejto smernice je podporiť v tejto súvislosti rôzne formy riadenia a partnerstva medzi verejnými orgánmi na vnútroštátnej či miestnej úrovni, poskytovateľmi služieb, sociálnymi partnermi ako aj užívateľmi a spotrebiteľmi, v súlade s právomocami členských štátov na zriaďovanie a zabezpečenie vykonávania týchto služieb.

(15) S cieľom umožniť prevádzkovateľom služieb všeobecného hospodárskeho záujmu vykonávať ich funkcie ustanovuje táto smernica minimálne spoločné požiadavky na financovanie týchto služieb, bez toho, aby bola dotknutá právomoc členských štátov vzhľadom na financovanie týchto služieb, berúc pri ich realizácii do úvahy rozhodnutie Komisie č. KOM(2005) 2673 z 28. novembra 2005 o uplatňovaní článku 86 ods. 2 Zmluvy o ES na štátnu pomoc vo forme náhrady za služby vo verejnom záujme udeľovanej niektorým podnikom povereným poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu⁵.

(16)⁶ Táto smernica prispieva k realizácii priorít opatrenia Spoločenstva pre „lepšiu právnu reguláciu“ a usiluje sa zvýšiť konkurencieschopnosť hospodárstiev členských štátov. Zameriava sa na zlepšenie mechanizmov hodnotenia a kontroly vykonávania služieb všeobecného hospodárskeho záujmu, najmä vzhľadom na spoločné zásady a prevádzkové podmienky stanovené v smernici, vždy so zámerom zlepšiť kvalitu služieb poskytovanej občanom a užívateľom ako celku. Proces hodnotenia stanovený pre tento účel môže byť použitý ako základ pre vypracovanie noriem kvality Spoločenstva pre služby všeobecného hospodárskeho záujmu, ktorých činnosti majú dosah na rozvoj obchodu medzi členskými štátmi.

⁵ Ú. v. L 312, 29.11.2005

⁶ Odôvodnenia (16) a (17) uvádzajú a odôvodňujú ustanovenia smernice týkajúce sa hodnotenia služieb všeobecného hospodárskeho záujmu a ochrany spotrebiteľa týchto služieb.

(17) Táto smernica tiež prispieva k cieľu Spoločenstva dosiahnuť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa, pretože osobám, ktoré majú prospech zo služieb všeobecného hospodárskeho záujmu, a ktoré tieto služby využívajú, zabezpečuje posilnenie ich práva na informácie, riadne zohľadnenie ich hospodárskych záujmov a uznanie ich práva na účinné uplatnenie svojich nárokov v prípade, že nebudú dodržané spoločné zásady stanovené touto smernicou, 6 Odôvodnenia (16) a (17) uvádzajú a odôvodňujú ustanovenia smernice týkajúce sa hodnotenia služieb všeobecného hospodárskeho záujmu a ochrany spotrebiteľa týchto služieb.

prijali túto smernicu:

KAPITOLA I⁷

VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

Článok 1 – Predmet

Táto smernica ustanovuje všeobecné zásady a primerané podmienky pre plynulé poskytovanie služieb všeobecného hospodárskeho záujmu na vnútornom trhu a tým prispieva k spravodlivému prístupu a vysokej kvalite pre všetkých užívateľov služieb a vyššej právnej istote pre vnútroštátne, regionálne a miestne verejné orgány, a tiež pre podniky poverené poskytovaním týchto služieb.

Zásady a podmienky uvedené v odseku 1 tohto článku sa vzťahujú najmä na pravidlá upravujúce poskytovanie, riadenie, kontrolu, hodnotenie a financovanie služieb všeobecného hospodárskeho záujmu.

Článok 2 – Rozsah pôsobnosti

Táto smernica sa uplatňuje na služby všeobecného hospodárskeho záujmu vždy, keď príslušný orgán na vnútroštátnej, regionálnej, miestnej alebo obecnej úrovni uloží záväzky verejnej služby alebo univerzálnej služby poskytovateľovi služieb vykonávajúcemu hospodársku činnosť.

⁷ Obsah tejto kapitoly sa sústreďuje na typ služieb, ktoré upravuje táto smernica, menovite na služby všeobecného hospodárskeho záujmu. Predmet tejto smernice sa definuje ustanovením všeobecných zásad a primeraných podmienok pre plynulé poskytovanie týchto služieb na vnútornom trhu. V tejto kapitole sa ďalej v článku 3 uvádzajú všetky definície používané pri uplatňovaní a výklade smernice, vrátane toho, čo bolo doteraz predložené ako spoločné zásady poskytovania služieb a o čom sa zmienime v osobitnej kapitole. Navrhované definície sú prevzaté najmä z judikatúry Spoločenstva (rozsudky vo veciach Corbeau, Commune d'Almelo a EDF/GDF) a zo sekundárnych právnych predpisov Spoločenstva, ktoré v súčasnosti platia (najmä smernice o elektrickej energii, plyne a poštových službách), alebo sa majú zaviesť (návrh nariadenia o službách verejnej dopravy). V článku 4 sa potom objasňuje, že zásada subsidiarity sa nespochybňuje, a že je vecou členských štátov, aby tieto služby definovali a rozhodli o spôsobe ich organizácie, úpravy a financovania. Článok 4 však zdôrazňuje právomoc na európskej úrovni ustanoviť systém záväzkov verejných služieb a univerzálnych služieb v záujme vnútorného trhu a spotrebiteľov a zabezpečiť v tomto smere riadne fungovanie cezhraničných služieb. Článok 5 na záver objasňuje, že táto horizontálna smernica v tejto súvislosti nenahrádza žiadny sektorový nástroj Spoločenstva, ale že tie ustanovenia smernice o službách, ktoré sa nezlučujú s týmto návrhom, sa nebudú uplatňovať na služby všeobecného hospodárskeho záujmu.

Článok 3 – Definície

Pri vykonávaní tejto smernice sa uplatňujú nasledujúce definície:

- a) „**prístupnosť**“: právo využívať určitú službu v určitej oblasti, bez ohľadu na jej umiestnenie, v súlade s určenými podmienkami sektora, v ktorom sa služba obvykle ponúka a poskytuje; v prípade potreby aj právo na prístup k infraštruktúre alebo sieti poskytovanej jedným poskytovateľom a nevyhnutnej pre poskytnutie určitej služby;
- b) „**hospodárska činnosť**“: akákoľvek skutočná a účinná činnosť, ktorá pozostáva z dodávania tovaru alebo služby na určitom trhu vzhľadom na dopyt;
- c) „**prispôsobivosť**“: schopnosť poskytovateľov služieb rozvíjať služby v súlade s hospodárskym a technologickým rozvojom oblasti, v ktorej sa táto služba poskytuje;
- d) „**príslušný orgán**“: akýkoľvek verejný orgán Spoločenstva, alebo vnútroštátny, regionálny alebo miestny verejný orgán s právom určovať záväzky verejnej služby a ukladať ich poskytovateľom služby;
- e) „**cenová dostupnosť**“: primeraná, transparentná, nediskriminačná, ľahko a jasne porovnateľná cena za poskytnutie služby;
- f) „**náhrada za verejnú službu**“: akýkoľvek príspevok, najmä finančný, poskytnutý priamo alebo nepriamo príslušným orgánom z verejných zdrojov počas obdobia realizácie systému záväzkov verejnej služby, univerzálnej služby, alebo jednotlivých povinností, alebo v spojení s týmto obdobím;
- g) „**nepretržitosť služby**“: trvalé poskytovanie služby verejnosti za podmienok stanovených príslušným orgánom;
- h) „**zmluva o verejnej službe**“: právne záväzný akt potvrdzujúci dohodu medzi príslušným orgánom a podnikom, nad ktorým príslušný orgán nevykonáva takú kontrolu, akú vykonáva nad svojimi vlastnými službami, vzhľadom na poverenie podniku riadením a poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu; týmto aktom môže byť najmä udelenie koncesie, vytvorenie združenia, verejno-súkromného partnerstva alebo nadácie:
 - vo forme jednotlivého legislatívneho alebo regulačného aktu, alebo
 - obsahujúce podmienky, za ktorých sa príslušný orgán ujíma priameho poskytovania služby;

- i) „výhradné alebo osobitné právo“: kategória práv stanovených zmenenou a doplnenou smernicou Komisie 80/723/EHS z 25. júna 1980 o transparentnosti finančných vzťahov medzi členskými štátmi a štátnymi podnikmi;
- j) „trvalá udržateľnosť“: vlastnosť spôsobu riadenia alebo poskytovania služby, ktorý rešpektuje životné prostredie prostredníctvom uváženeho využívania prírodných zdrojov s cieľom ich dlhodobého spravovania;
- k) „rovnaké zaobchádzanie“: právo využívať službu za podmienok, ktoré nerozlišujú medzi podobnými kategóriami užívateľov;
- l) „fond náhrad za verejnú službu“: orgán zriadený príslušným orgánom s cieľom zabezpečiť financovanie služby všeobecného hospodárskeho záujmu, nezávislý od týchto príjemcov a financovaný prostredníctvom príspevkov prevádzkovateľov na trhu, na ktorom sa podieľa prevádzkovateľ a/alebo poskytovateľ tejto služby;
- m) „záväzky verejných služieb“: osobitné požiadavky, ktoré môže príslušný orgán uložiť poskytovateľovi služby s cieľom zabezpečiť plnenie cieľov všeobecného záujmu, ktoré boli jasne vopred stanovené verejnými orgánmi v osobitnom opatrení;
- n) „dlhodobé plánovanie“: dlhodobé plánovanie a organizácia výrobnéj a/alebo dodávateľskej a/alebo dopravnej kapacity podnikov poverených službou všeobecného hospodárskeho záujmu, s cieľom uspokojiť dopyt siete, na ktorej je poskytovanie tejto služby závislé a zabezpečiť, aby bola služba poskytnutá spotrebiteľom tejto služby;
- o) „určená kvalita“: kvalita definovaná vopred príslušným orgánom, v príslušných prípadoch v súlade s normami stanovenými Európskym spoločenstvom;
- p) „systém záväzkov verejných služieb“: všetky záväzné pravidlá stanovené členským štátom alebo Európskym spoločenstvom v súvislosti so záväzkami verejnej služby, ktoré musí prevádzkovateľ alebo poskytovateľ služby všeobecného hospodárskeho záujmu dodržiavať;
- q) „systém univerzálnej služby“: systém záväzkov verejnej služby stanovený Európskym spoločenstvom so zámerom pridať osobitným charakteristikám niektorých služieb všeobecného hospodárskeho záujmu požiadavku univerzality;

- r) „**bezpečnosť**“: bezpečnosť poskytovania služby a zároveň technická bezpečnosť, ktorú musí mať poskytovanie služby, a ak je to možné, aj prevádzkovanie siete, na ktorej je táto služba závislá;
- s) „**bezpečnosť poskytovania**“: schopnosť poskytovateľa energetickej služby poskytovať túto službu užívateľom v súlade s podmienkami nepretržitosti vopred stanovenými príslušným orgánom;
- t) „**služba všeobecného hospodárskeho záujmu**“: činnosť obchodnej povahy v oblasti služieb, financovaná najmä užívateľom služieb a spadajúca do pôsobnosti príslušného orgánu v rámci systému záväzkov verejnej služby alebo univerzálnej služby;
- u) „**univerzálna služba**“: služba, ktorá spĺňa požiadavku univerzality;
- v) „**univerzalita**“: právo byť príjemcom služby určenej kvality a za prijateľnú cenu v celej určenej zemepisnej oblasti;
- w) „**užívateľ**“: príjemca alebo spotrebiteľ služby všeobecného záujmu alebo služby všeobecného hospodárskeho záujmu.

Článok 4 – Spoločná zodpovednosť členských štátov a Európskeho spoločenstva

Príslušné orgány členských štátov môžu voľne definovať, čo považujú za službu všeobecného hospodárskeho záujmu a majú širokú voľnosť v rozhodovaní o tom, ako organizovať, regulovať a financovať tieto služby, pod podmienkou, že dodržia definície a zásady stanovené v tejto smernici a zabezpečia, že systém vzťahujúci sa na tieto služby neovplyvní výmeny medzi členskými štátmi v miere, ktorá je v rozpore so záujmami spoločenstva a viac ako je potrebné na dobré fungovanie týchto služieb.

Právomocou členských štátov stanovenou v tomto článku nie je dotknutá právomoc Európskeho spoločenstva stanoviť, v potrebnom rozsahu, systém záväzkov verejnej služby a univerzálnej služby v záujme vnútorného trhu a spotrebiteľov a užívateľov služby všeobecného hospodárskeho záujmu.

Článok 5 – Vzťah s inými ustanoveniami právnych predpisov Spoločenstva

Uplatňovanie tejto smernice nie je prekážkou uplatňovania alebo prijatia ustanovení sektorových nástrojov Spoločenstva týkajúcich sa služieb všeobecného hospodárskeho záujmu upravených týmito ustanoveniami.

Horizontálna povaha ustanovení tejto smernice vylučuje uplatňovanie akýchkoľvek iných horizontálnych ustanovení Spoločenstva týkajúcich sa služieb na vnútornom trhu, keď nie sú zlučiteľné s týmito ustanoveniami.

KAPITOLA II⁸

PREVOD SLUŽIEB VŠEOBECNÉHO HOSPODÁRSKEHO ZÁUJMU

Článok 6 – Voľný výber spôsobu poskytovania služby

Všetky príslušné orgány si môžu voľne vybrať spôsob riadenia služby všeobecného hospodárskeho záujmu a najmä sa združovať s inými príslušnými orgánmi a rozhodnúť, či sa ujmú priameho poskytovania služby samostatne alebo s inými príslušnými orgánmi, alebo zadajú úplné alebo čiastočné poskytovanie služby vonkajšiemu dodávateľovi.

Článok 7 – Priame poskytovanie služby

1. Priame poskytovanie služby všeobecného hospodárskeho záujmu znamená poskytovanie služby príslušným orgánom jeho vlastnými prostriedkami alebo prostredníctvom právne odlišného subjektu, nad ktorým orgán vykonáva úplnú kontrolu, podobnú kontrole, ktorú vykonáva nad svojimi vlastnými útvarmi. Kontrola sa za podobnú považuje vtedy, keď subjekt nemôže prijať žiadne strategické alebo inak dôležité rozhodnutie bez stanoviska príslušného orgánu, alebo proti tomuto stanovisku.
2. V prípade využitia priameho poskytovania služby všeobecného hospodárskeho záujmu sa príslušný orgán, alebo samostatný právny subjekt, ktorý príslušný orgán kontroluje a ktorý riadi službu v mene príslušného orgánu, žiadnym spôsobom nepodieľa na prevádzkovaní, poskytovaní alebo financovaní akejkoľvek podobnej služby hospodárskeho záujmu mimo svojej územnej pôsobnosti.

⁸ Táto kapitola nezavádza jednotlivé ustanovenia o spôsoboch poskytovania a prenosu SVHZ, vyhýba sa tak riziku uchýľovania sa k zmluvnému právu a právu verejných zmlúv. Namiesto toho vychádza z predpokladu, že služby budú voľne spravované verejnými orgánmi, čo znamená výber medzi dvoma kategóriami spôsobu poskytovania služieb: priamym poskytovaním (článok 7) a poskytovaním vonkajšími dodávateľmi (článok 8). Jediným obmedzením je preto použitie zmluvného nástroja na určenie rozsahu pôsobnosti a účinku záväzkov verejnej služby. V článku 8 smernica konkrétne objasňuje situáciu SVHZ vo vzťahu k ustanoveniam verejného obstarávania a podporuje nové spôsoby riadenia SVHZ, v spojení s článkom 3 písm. h).

Článok 8 – Poskytovanie služby vonkajším dodávateľom

1. Poskytovanie služby všeobecného hospodárskeho záujmu vonkajším dodávateľom je poverením na poskytovanie tejto služby udeleným verejným orgánom na základe zmluvy o verejnej službe právne odlišnému subjektu, nad ktorým príslušný orgán nevykonáva podobnú kontrolu, akú vykonáva nad svojimi útvarmi.
2. Zmluva o verejnej službe, okrem výnimiek uvedených v odseku 3 tohto článku, musí byť ustanovená s rešpektovaním zásad nediskriminácie, spravodlivosti, zverejnenia a transparentnosti a v príslušných prípadoch v súlade s ustanoveniami Spoločenstva upravujúcimi postupy verejného obstarávania.
3. Vzhľadom na výnimku týkajúcu sa predošlého odseku môže sa príslušný orgán rozhodnúť prideliť zmluvu o verejnej službe bez použitia postupu verejnej súťaže. Komisia po dodržaní konzultačného postupu stanoveného v článku 22 ods. 2 tejto smernice určí kategórie prijateľných dôvodov, ktoré sa môžu týkať len prípadov núdze, situácií, ktoré majú malý dosah na výmeny medzi členskými štátmi, alebo situácií týkajúcich sa osobitných vlastností niektorých služieb všeobecného hospodárskeho záujmu.
4. Zmluva o verejnej službe jasne a presne určí nasledujúce body:
 - systém záväzkov verejnej služby, univerzálnych služieb alebo jednotlivých cieľov zverených príjemcovi zmluvy;
 - spôsob financovania služby, ktorý je v súlade s kapitolou IV tejto smernice;
 - obdobie realizácie, ktoré musí byť primerané a vhodné na splnenie zmluvy, a ktoré nesmie zo žiadneho dôvodu presiahnuť (sedem) rokov;
 - systém pokút v prípade porušenia zmluvy.

KAPITOLA III⁹

POSKYTOVANIE SLUŽIEB VŠEOBECNÉHO HOSPODÁRSKEHO ZÁUJMU

Článok 9 – Spoločný rozsah záväzkov verejnej služby

V prípadoch, že príslušný orgán zamýšľa definovať a upraviť poskytovanie služby všeobecného hospodárskeho záujmu, prijme osobitné opatrenie, v ktorom sa uvedie a určí jeden alebo viacero z nasledujúcich záväzkov verejnej služby, ktoré sa uložia poskytovateľovi služby:

- prístupnosť;
- prispôsobivosť;
- cenová dostupnosť;
- nepretržitosť;
- trvalá udržateľnosť;
- rovnaké zaobchádzanie;
- dlhodobé plánovanie;
- určená kvalita;
- bezpečnosť;
- univerzalita.

Článok 10 – Zohľadnenie jednotlivých cieľov

1. Okrem uloženia systému záväzkov verejnej služby alebo univerzálnej služby môže príslušný úrad vyžadovať od poskytovateľa a/alebo dodávateľa služby všeobecného hospodárskeho záujmu, aby prispel k cieľom záujmu Spoločenstva alebo vnútroštátneho, regionálneho či miestneho záujmu, ktoré sú jasne vopred určené a stanovené vo formálnom opatrení v súlade s jednotlivými metódami a obmedzeniami, ktoré presahujú jednoduché dodržiavanie predpisov obvyčajového práva.

⁹ Hlavnou myšlienkou tejto kapitoly je predložiť povinný spoločný zoznam záväzkov verejnej služby, z ktorého musia členské štáty čerpať, keď chcú definovať SVHZ, pričom členským štátom sa ponecháva väčšia voľnosť pri uložení ďalších obmedzení pod podmienkou, že tak urobia s určitou minimálnou mierou transparentnosti a odôvodnenia. Odkaz na „jednotlivé ciele“ je priamo odvodený z judikatúry Súdneho dvora (najmä z rozsudkov vo veciach Commune d'Almeo a EDF -GDF citovaných vyššie).

2. V rámci cieľov na ktoré odkazuje predošlý odsek, môžu byť zohľadnené nehospodárske ciele, napríklad mestské a krajinné plánovanie, hospodárska a sociálna súdržnosť, pluralizmus médií, ochrana životného prostredia, trvalo udržateľný rozvoj, alebo ochrana osobných údajov.

KAPITOLA IV¹⁰

FINANCOVANIE SLUŽIEB VŠEOBECNÉHO HOSPODÁRSKEHO ZÁUJMU

Článok 11 – Právomoc členských štátov poskytovať financovanie

Touto smernicou nie je dotknutá právomoc členských štátov financovať služby všeobecného hospodárskeho záujmu, pokiaľ je toto financovanie poskytované pre účely plynulého fungovania služby v prijateľných hospodárskych podmienkach a uplatňovania systému súvisiacich záväzkov verejnej služby a univerzálnej služby.

Článok 12 – Spôsoby financovania

V prípadoch, keď príslušný orgán má v úmysle poskytnúť financovanie služieb všeobecného hospodárskeho záujmu iným spôsobom ako priamym financovaním prostredníctvom svojho všeobecného rozpočtu, vyberie si jeden z nasledujúcich spôsobov financovania, v súlade s pravidlami stanovenými v Zmluve, najmä v článku 86 ods. 2:

- poskytnutie osobitných alebo výlučných práv;
- poskytnutie náhrady za verejnú službu;
- pomoc z fondu verejných služieb;
- zavedenie systému výpočtu priemerných sadziieb.

Článok 13 – Poskytnutie osobitných alebo výlučných práv

Keď príslušný orgán má v úmysle zabezpečiť financovanie služieb všeobecného hospodárskeho záujmu poskytnutím výlučného alebo osobitného práva, zabezpečí aby tieto práva nepodporovali ich príjemcu k zneužívaniu dominantného postavenia podľa článku 82 zmluvy, a aby zo žiadneho dôvodu neobmedzovali hospodársku súťaž na určitých trhoch v rozsahu, ktorý nie je potrebný na dodržanie systému záväzkov verejnej služby a univerzálnej služby uložených tomuto príjemcovi.

¹⁰ Táto kapitola poskytuje všeobecné zásady a primerané podmienky v súvislosti s financovaním SVHZ a najmä ustanovuje niektoré spôsoby financovania a objasňuje záväzky verejných služieb na základe judikatúry Spoločenstva vo veci „Altmark“ (2003) a jej presadzovania Európskou komisiou. Tieto ustanovenia ďalej zabezpečujú dodatočnú transparentnosť a objektívu v súvislosti s financovaním SVHZ bez určenia osobitných prahov.

Článok 14 – Poskytnutie náhrady za verejnú službu

Keď vládny orgán poskytuje náhradu podniku vykonávajúcemu službu všeobecného hospodárskeho záujmu, nepredstavuje táto náhrada štátnu pomoc podľa článku 87 zmluvy za predpokladu, že sú splnené nasledujúce dve podmienky:

- a) základ alebo vzorec podľa ktorého sa náhrada vypočítava, bol stanovený v súlade s objektívnym a transparentným postupom;
- b) náhrada nepresahuje výšku potrebnú na pokrytie všetkých alebo časti nákladov na uplatňovanie systému záväzkov verejnej služby alebo univerzálnej služby, financovanie ktorých má náhrada zabezpečiť, pri zohľadnení príslušného príjmu a umožnení primeraného zisku.

Článok 15 – Pomoc z fondu verejných služieb

Pokiaľ má príslušný orgán v úmysle zabezpečenia financovania služieb všeobecného hospodárskeho záujmu zriadiť fond verejnej služby, musí dodržať nasledujúce zásady:

- nezávislosť správcu fondu od poskytovateľov a dodávateľov služby;
- rovnaké zaobchádzanie s prispievateľmi fondu;
- transparentnosť a objektivita pri určovaní a výpočte príspevkov do fondu;
- primeraná a rovnomerná výška príspevkov do fondu v rámci limitu požadovaného existujúcim systémom záväzkov verejnej služby alebo univerzálnej služby.

Článok 16 – Zavedenie systému výpočtu priemerných sadzieb

Pokiaľ má príslušný orgán v úmysle zabezpečiť financovanie služieb všeobecného hospodárskeho záujmu zavedením systému výpočtu priemerných sadzieb, musí takýto systém objektívne a transparentne stanoviť priemernú cenu za poskytnutie tejto služby a táto cena by sa mala uplatňovať jednotne na celom území v pôsobnosti uvedeného orgánu a mala by byť dostupná, napriek veľkým rozdielom v nákladoch na poskytovanie tejto služby.

KAPITOLA V¹¹

KONTROLA A REGULÁCIA SLUŽIEB VŠEOBECNÉHO HOSPODÁRSKEHO ZÁUJMU

Článok 17 – Orgán zodpovedný za kontrolu

Za kontrolu a dodržiavanie systému záväzkov verejnej služby alebo univerzálnej služby a jednotlivých cieľov uložených poskytovateľovi a dodávateľovi služby všeobecného hospodárskeho záujmu je zodpovedný príslušný orgán bez toho, aby boli dotknuté právomoci udelené nezávislým regulačným orgánom.

Článok 18 – Formy regulácie

1. V sektoroch, v ktorých príslušný orgán ustanovil systém záväzkov verejnej služby alebo univerzálnej služby, alebo jednotlivých cieľov, zabezpečí tento orgán zavedenie regulačných postupov a nástrojov primeraných pre dotknutý sektor, založených na základe transparentných pravidiel, ktoré umožnia organizáciám poverených presadzovaním týchto regulačných postupov ich identifikáciu.
2. Regulačné nástroje uvedené v odseku 1 tohto článku by mali minimálne umožniť prijatie pravidiel v týchto sektoroch :
 - ustanovenie spôsobov prístupu k existujúcim sieťam tam, kde je takýto prístup potrebný pre poskytovanie služby;
 - ustanovenie cien a/alebo sadzieb za poskytovanie služby;
 - priateľské urovnanie sporov medzi dodávateľom služby a užívateľom, bez toho aby boli dotknuté súdne konania o opravných prostriedkoch;
 - konzultácie a v prípade potreby predloženie akejkoľvek veci, ktorá môže odhaliť porušenie pravidiel vnútroštátnej hospodárskej súťaže a zmluvy, príslušným orgánom hospodárskej súťaže.

KAPITOLA VI¹²

PRÁVA UŽÍVATEĽOV, KVALITA A HODNOTENIE SLUŽIEB VŠEOBECNÉHO HOSPODÁRSKEHO ZÁUJMU

Článok 19 – Práva užívateľov

1. Príslušný orgán zabezpečí vysokú úroveň ochrany užívateľov pri dodávaní a poskytovaní služieb všeobecného hospodárskeho záujmu s osobitnou pozornosťou venovanou najznevýhodnenejším, najizolovanejším a hospodársky alebo sociálne najzraniteľnejším kategóriám užívateľov.
2. Každý užívateľ alebo príjemca služby všeobecného hospodárskeho záujmu musí mať v tejto súvislosti nasledujúce práva uznané príslušným orgánom:
 - právo na optimálnu úroveň ochrany zdravia, fyzickej bezpečnosti a technickej spoľahlivosti služby;
 - právo na jasné, užitočné a ľahko dostupné informácie o základných podmienkach dodávania, poskytovania, financovania a fakturácie alebo určovania ceny služby;
 - právo na prístup k informáciám o užívateľovi, ktoré uchováva alebo zhromažďuje poskytovateľ a/alebo dodávateľ služby a príslušný orgán;
 - právo na žiadosť o náhradu škody od poskytovateľa a/alebo dodávateľa služby v prípade nedodržania záväzku verejnej služby alebo jednotlivého cieľa podľa tejto smernice, uloženého poskytovateľovi a právo na náležité a okamžité riešenie tejto žiadosti;

¹² Ako už bolo zdôraznené v odôvodneniach (16) a (17), jedným z cieľov tejto smernice je prispieť k vysokej úrovni ochrany užívateľa a spotrebiteľa zabezpečením práva na informácie a práva na náhradu škody. Bez vytvorenia povinnosti vypracovať európske normy kvality smernica ďalej ustanovuje postupy pre transparentné normy kvality a ich hodnotenie, zabezpečované príslušným vnútroštátnym, regionálnym alebo miestnym orgánom, ktoré by mohli byť založené, na dobrovoľnom základe, na charte alebo kódexe dobrého správania. Na európskej úrovni Európska komisia každoročne uverejní súhrnnú porovnávaciu správu vnútroštátnych hodnotení podľa sektorov. Pri uplatňovaní tejto kapitoly a pri navrhovaní akýchkoľvek iniciatív alebo hodnotení dosahu uplatňovania tejto smernice by sa na základe inšpirácie otvorenou metódou konzultácie mali využiť koordinácie zahŕňajúce všetky kľúčové inštitúcie EÚ, sociálnych partnerov a predstaviteľov regionálnych, hospodárskych a spotrebiteľských orgánov.

- právo účinne a zreteľne využiť možnosti priateľského a súdneho konania na urovanie sporov medzi užívateľom a poskytovateľom a dodávateľom služby, alebo v prípade zamietnutia žiadosti podľa tohto článku, či neriešenia takejto žiadosti, za predpokladu, že toto konanie je bez ohľadu na jeho príčinu dostatočne účinné, rýchle a finančne nenáročné;
- právo na primeranú a zodpovedajúcu náhradu v prípade, že žiadosť alebo konanie podľa tohto článku je prehlásené za platné.

Článok 20 – Politika v oblasti kvality

1. Príslušný orgán ustanoví objektívne a transparentné normy kvality s cieľom zaručiť vykonávanie záväzkov verejnej služby alebo univerzálnej služby, alebo jednotlivých cieľov zverených poskytovateľovi a/alebo dodávateľovi služby všeobecného hospodárskeho záujmu.
2. Pri ustanovení noriem kvality uvedených v prvom odseku tohto článku príslušný orgán zabezpečí, že budú zohľadnené nasledujúce hľadiská:
 - ochrana a bezpečnosť príjemcov služby;
 - primeraná a zodpovedajúca norma vzhľadom na realizované ciele a náklady služby;
 - čo najrozsiahlejšie možné zverejnenie tejto normy, vrátane zverejnenia v elektronických médiách;
 - ľahká a účinná kontrola dodržiavania tejto normy.
3. Pokiaľ je to možné, a najmä ak z hodnotiaceho postupu uvedeného v článku 21 tejto smernice vyplýva, že je to vhodné, môže príslušný orgán vyžadovať, aby poskytovateľ a/alebo dodávateľ služby všeobecného hospodárskeho záujmu prijal/prijali presné záväzky vzhľadom na zlepšenie kvality služby, založené na charte alebo kódexe dobrého správania.
4. Príslušné vnútroštátne, regionálne a miestne orgány sprístupnia charty a kódexy dobrého správania uvedené v tomto článku verejnosti a zabezpečia ich jednoduchú dostupnosť.

Článok 21 – Hodnotenie

1. S cieľom overiť, že poskytovateľ a/alebo dodávateľ služby všeobecného hospodárskeho záujmu správne a účinne vykonáva systém záväzkov verejnej služby alebo univerzálnej služby, a v prípade potreby tiež jednotlivé ciele, a s cieľom splniť požiadavku

prispôsobenia služby regulačnému a technologickému rozvoju, ustanoví príslušný orgán hodnotiaci systém vykonávania a kvality takýchto služieb.

2. Hodnotiaci systém ustanovený príslušným orgánom na vnútroštátnej alebo miestnej úrovni v súlade s týmto článkom, spĺňa nasledujúce požiadavky:
 - každoročné vykonanie procesu hodnotenia, ak nie je určená výnimka;
 - transparentnosť hodnotiacich kritérií;
 - povinnosť poskytovateľa a/alebo dodávateľa služby oznámiť údaje potrebné pre vykonanie hodnotenia;
 - konzultácie s regulačnými orgánmi v hodnotenom sektore;
 - zapojenie združení občanov, spotrebiteľských a užívateľských zoskupení a sociálnych partnerov do hodnotiaceho procesu;
 - uverejnenie správy s výsledkami hodnotenia.
3. Po uverejnení hodnotiacej správy zašlú príslušné orgány Komisii kópiu každej takejto správy prijatej na základe tohto článku. Komisia každoročne uverejní súhrnnú porovnávaciu správu vnútroštátnych hodnotení podľa sektorov, s dôrazom najmä na osvedčené postupy, ktoré bude najviac zohľadňovať vždy, keď bude chcieť prijať iniciatívu alebo návrh s pravdepodobným dosahom na poskytovanie, dodávanie alebo financovanie služby všeobecného hospodárskeho záujmu.

Článok 22 – Metódy verejných konzultácií a účasti

1. Členské štáty a Európske spoločenstvo, každý vo vlastnej oblasti právomocí, zabezpečia, že na prijatí opatrení týkajúcich sa uplatňovania tejto kapitoly sa zúčastní čo najväčší počet dotknutých hospodárskych, inštitucionálnych a sociálnych partnerov.
2. Ak Komisia bude chcieť v rámci uplatňovania tejto kapitoly prijať iniciatívu alebo návrh, podporí a usporiada v spolupráci s Európskym parlamentom a Radou a v súlade s najvhodnejšími metódami, najmä metódami inšpirovanými otvorenou metódou koordinácie, diskusiu medzi rôznymi existujúcimi fórami (Európsky hospodársky a sociálny výbor, Výbor regiónov, konzultačné orgány, združenia spotrebiteľov a združenia miestnych volených zástupcov, poradné orgány regulačných orgánov v príslušných sektoroch, a vo všeobecnosti akýkoľvek organizovaný poradný orgán, ktorý podporuje služby všeobecného záujmu alebo sa nimi zaoberá) a zapojí do tejto

diskusie predstaviteľov dotknutých hospodárskych sektorov. Po ukončení diskusie sa vypracuje a uverejní súhrnná správa, analýza dosahu návrhu vzhľadom na uplatňovanie tejto smernice a zoznam odporúčaní. Pri vypracovaní svojej iniciatívy alebo návrhu Komisia vynaloží všetko úsilie na zohľadnenie týchto dokumentov.

KAPITOLA VII¹³

ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

Článok 23 – Transpozícia do vnútroštátneho práva

1. Členské štáty uvedú do účinnosti zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou najneskôr do [2 rokov po nadobudnutí jej účinnosti]. Bezodkladne oznámia Komisii znenia týchto ustanovení a korelačnú tabuľku uvádzajúcu tieto ustanovenia a smernicu.
2. Členské štáty uvedú priamo v ustanoveniach uvedených v odseku 1 tohto článku alebo pri ich úradnom uverejnení odkaz na túto smernicu. Podrobnosti o odkaze upravia členské štáty.
3. Členské štáty oznámia Komisii znenia hlavných ustanovení vnútroštátneho práva, ktoré prijímú v oblasti pôsobnosti tejto smernice.

Článok 24 – Nadobudnutie účinnosti

Táto smernica nadobúda účinnosť deň po jej zverejnení v Úradnom vestníku Európskej únie.

Táto smernica je adresovaná členskými štátmi.

¹³ Táto kapitola sa zaoberá obvyklými ustanoveniami s cieľom uviesť túto smernicu do účinnosti.

www.socialistgroup.eu
PSE.publicservices@europarl.europa.eu